

УДК 330.357: 330.322

**Волинець Д.П.,
Ткаченко Т. П.***канд. економ. наук, доцент**Національний технічний університет України «КПІ»*

ПРОБЛЕМЫ ЗАЛУЧЕНИЯ ИНОЗЕМНЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

ПРОБЛЕМЫ ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ В ЭКОНОМИКУ УКРАИНЫ

THE PROBLEM OF ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN UKRAINE

У статті проаналізовано і розглянуто основні проблеми, які виникають при залученні іноземних інвестицій в економіку України. Проаналізовано розподіл прямих іноземних інвестицій в Україну за основними країнами інвесторами, результати подані у відсотках по відношенню до загального обсягу залучених інвестицій. Здійснено аналіз динаміки змін обсягів прямих іноземних інвестицій та виявлено тенденцію постійного зростання розміру надходжень в економіку і її часткового спаду, котра спостерігається з початку періоду політичної та економічної нестабільності країни. При проведенні аналізу було виявлено, що домінуючими проблемами в залученні іноземних інвестицій в Україні, у сучасних умовах, є недосконалість законодавчого забезпечення інвестиційної діяльності та несприятливий інвестиційний клімат. Були визначені та запропоновано шляхи сприяння поліпшенню інвестиційної привабливості України. Інформаційною базою для оцінки інвестиційного клімату в даній статті є статистична інформація, взята з офіційного сайту державного комітету статистики. У висновках, виходячи з проблем, надані основні вимоги для ефективного залучення іноземних інвестицій і поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Ключові слова: іноземні інвестиції, інвестиційний клімат, політична нестабільність, державний контроль, законодавство, платіжний баланс.

В статье проанализированы и рассмотрены основные проблемы, возникающие при привлечении иностранных инвестиций в экономику Украины. Проанализировано распределение прямых иностранных инвестиций в Украину по основным странам инвесторами, результаты представлены в процентах по отношению к общему объему привлеченных инвестиций. Осуществлен анализ динамики изменений объемов прямых иностранных инвестиций и выявлена тенденция постоянного роста размера поступлений в экономику и ее частичного спада, который наблюдается с начала периода политической и экономической нестабильности страны. При проведении анализа было выявлено, что доминирующими проблемами в привлечении иностранных инвестиций в Украину, в современных условиях, является несовершенство законодательного обеспечения инвестиционной деятельности и неблагоприятный инвестиционный климат. Были определены и предложены пути содействия улучшению инвестиционной привлекательности Украины. Информационной базой для оценки инвестиционного климата в данной статье является статистическая информация, взятая с официального сайта государственного комитета статистики. В выводах, выходящие из проблем,

предоставлены основные требования для эффективного привлечения иностранных инвестиций и улучшения инвестиционного климата в Украине .

Ключевые слова: иностранные инвестиции, инвестиционный климат, политическая нестабильность, государственный контроль, законодательство, платежный баланс.

Basic problems that arise up at bringing in of foreign investments in the economy of Ukraine are analysed in the article and considered. Distribution of direct foreign investments is analysed to Ukraine after basic countries by investors, results are given in percents in relation to the general volume of the attracted investments. The analysis of dynamics of changes of volumes of direct foreign investments is carried out and the tendency of permanent increase of size of receivables is observed in an economy and her partial slump, that is observed from the beginning of period of political and economic instability of country. It was deduced during realization of analysis, that by dominant problems in bringing in of foreign investments in Ukraine, in modern terms, there are imperfection of the legislative providing of investment activity and unfavorable investment climate. Were certain and the ways of assistance to the improvement of investment attractiveness of Ukraine are offered. An informative base for the estimation of investment climate in this article is the statistical information taken from the official website of state committee of statistics. In conclusions, from problems, the basic requirements are given for the effective bringing in of foreign investments and improvement of investment climate in Ukraine.

Keywords: foreign investment, investment climate, political instability, state control legislation, the balance of payments.

Вступ. Кожна країна потребує залучення додаткових коштів від іноземних інвесторів з метою розвитку економіки та підвищення добробуту населення. Україна на даному етапі переживає значні зміни в економіці, а це потребує великих коштів. В умовах дефіциту власних коштів, економіка України потребує допомоги з боку іноземних інвесторів, які є єдиним джерелом, завдяки якому можливо досягнути розвитку вітчизняних підприємств, переобладнанню та модернізації виробництва, що стане рушійною силою для змін в галузях та економіки в цілому. Авжеж, для отримання ефективної віддачі від інвестицій, потрібно правильно обрати напрями реалізації інвестиційних проєктів. Тому, перед тим, як почати обирати пріоритетні галузі, потрібно чітко визначити основні проблеми цього процесу. На нашу думку, проблема залучення іноземних інвестицій є досить важливою та актуальною на даному етапі розвитку нашої держави.

Теоретичні та практичні аспекти іноземного інвестування є однією з найактуальніших тем дослідження багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців, зокрема С. Реверчука, В. Федоренка, Т. Проценка, В. Солдатенка, Д. Степанова, Е. Дж. Долана, Г. Іванова, Л. Ігоніна, Д. Єндовицького, У. Шарпа та ін.

Серед останніх публікацій з даної теми слід виділити наступні: «Іноземні інвестиції: аналіз та вплив на економічний розвиток України», «Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, суть та значення», «Іноземні інвестиції в економіку України: тенденції та перспективи», «Прямі

іноземні інвестиції у контексті економічного зростання», «Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання» [1-5].

Постановка завдання. Метою статті є визначення основних проблем, які виникають при залученні іноземних інвестицій в економіку України та пошук нових шляхів поліпшення інвестиційного клімату.

Методологія. У процесі дослідження інвестиційного клімату використовувався абстрактно-логічний метод - при дослідженні поняття інвестиційного клімату, основних чинників, що впливають на його розвиток та формулювання висновків, статистичний, системний аналіз – при дослідженні сучасних тенденцій розвитку інвестиційного середовища в Україні, графічний метод – при дослідженні динаміки змін притоку інвестицій та порівняльний – при порівнянні статистичних даних.

Результати дослідження. На сучасному етапі розвитку України іноземні інвестиції мають стати найважливішим засобом, завдяки якому країна може забезпечити досягнення реальних економічних змін, стабілізації курсу національної валюти, підвищення рівня господарської діяльності та добробуту населення. Однак, не дивлячись на те, що Україна потребує значних інвестицій, з кожним місяцем об'єми інвестицій зменшуються, як видно з рис.1.

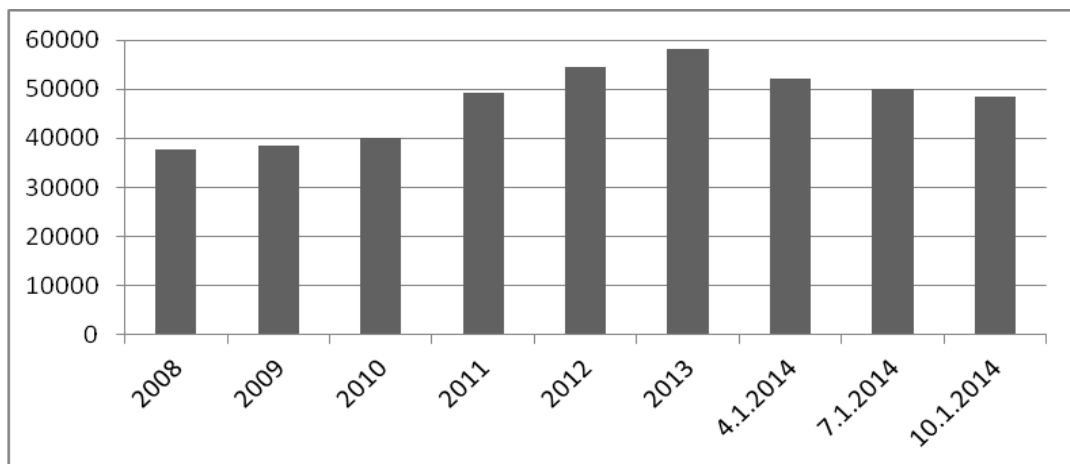

Рис.1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України

З рис.1 видно, що найбільший приток прямих іноземних інвестицій відбувся у 2013 році (58156,9 млн. дол.), а, починаючи з початку 2014 року, інвестиції з кожним місяцем зменшувалися, станом на 01.04.2014 (52179,4 млн. дол.), 01.07.2014 (50021,8 млн. дол.), 01.10.2014 (48522,6 млн. дол.). Така негативна тенденція може призвести до того, що в Україні, в перше за часи її незалежності буде зафіксований дефіцит фінансового рахунку платіжного балансу, тобто сукупний відтік інвестицій на кінець року перевищить приплив. Як наслідок буде зменшуватись кількість валютних резервів і загальна стагнація економіки України. Головними причинами такого відтоку

інвестицій є нестабільна ситуація на Сході України та відсутність економіко-правових реформ.

Потік іноземних інвестицій на внутрішній ринок України збільшувався до 2013 р., що було зумовлено такими чинниками, як прагнення закріпитися на перспективному ринку збуту України, прагнення одержувати прибуток на довгостроковій основі та дістати доступ до порівняно дешевих джерел сировини й ресурсів, що підвищує конкурентоспроможність продукції, прагнення використовувати відносно дешеву кваліфіковану робочу силу як важливий чинник зниження собівартості продукції.

Протягом 2014 року інвестиції в Україну надійшли зі 125 країн світу у розмірі - 48522,6 млн. дол., що в порівнянні з попереднім 2013 роком – 58156,9 менше на 17%. За даними Державного комітету статистики України до десятки основних країн-інвесторів, на які припадає майже 81% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 15119,6 млн. дол., Німеччина – 5769,6 млн. дол., Нідерланди – 5209,2 млн. дол., Австрія – 2676,0 млн. дол., Сполучене Королівство – 2326,4 млн. дол., Російська Федерація – 2957,2 млн. дол., Франція – 1648,2 млн. дол., Сполучені Штати Америки – 886,6 млн. дол. та Віргінські острови, Британські острови – 2005,3 млн. дол. (рис. 2).

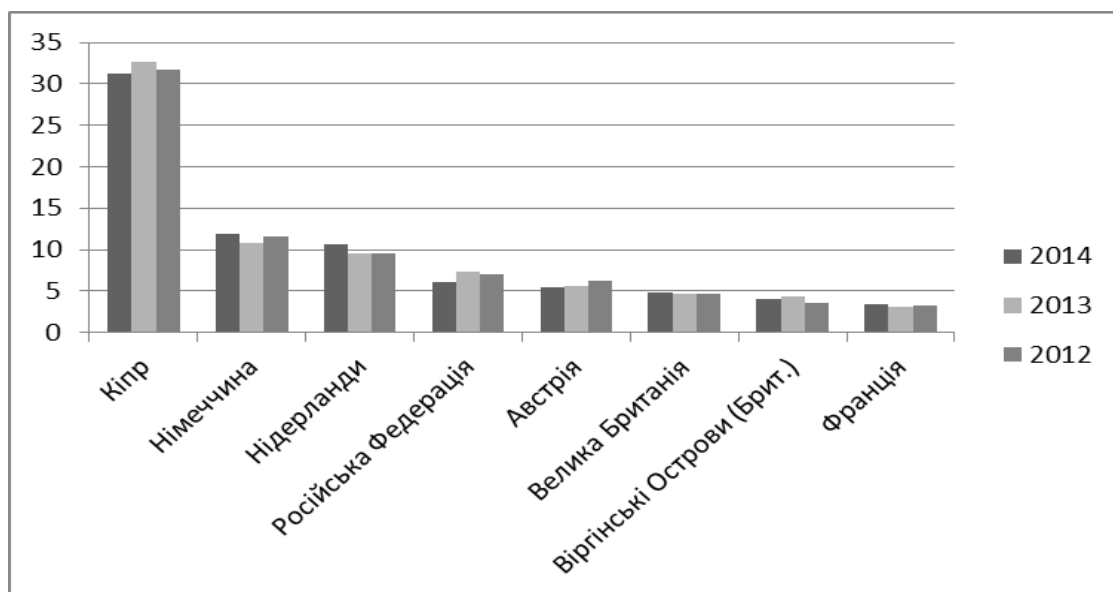

Рис.2. Розподіл прямих інвестицій в Україну за основними країнами-інвесторами (у % до загального обсягу)

Проблемами, з якими на даному етапі стикається Україна, на шляху до залучення нових інвестицій, є насамперед недосконалість системи податкового законодавства та значний рівень податкового навантаження. Адже, за кількістю податків Україна посідає 91-ше місце в рейтингу серед 185 країн світу, обстежуваних щорічно Світовим банком, за податковим навантаженням – 154-те, а за витратами часу на

адміністрування податку – 171- шемісце. Також, важливою проблемою є відсутність надійної системи страхування інвестиційних ризиків та досконалої системи державного регулювання інвестиційної діяльності. Безумовними недоліками є невизначеність інституційно-правового механізму залучення недержавних інвестицій, зокрема, розвитку державно-приватного партнерства, низькі темпи та недостатня державна підтримка впровадження високих технологій та інновацій, недосконале законодавче забезпечення з питань захисту прав власності, адміністрування податків, виділення земельних ділянок, здійснення підприємницької діяльності в цілому, недостатній рівень державної підтримки інвестиційної діяльності та розвитку системи підготовки інвестиційних програм і проектів для залучення державних інвестицій та ін.

Висновки. Таким чином, виходячи з проблем, з якими стикається Україна сьогодні для ефективного залучення іноземних інвестицій необхідно:

- створити сприятливе середовище для ведення бізнесу;
- зменшити кількість документів та актів, які ускладнюють процес діяльності підприємства та перешкоджають розвитку малого і середнього бізнесу;
- скоротити кількість органів державного контролю, забезпечити надання допомоги від держави для підтримки бізнесу;
- для підтримки іноземних інвесторів та кредиторів потрібно розробити ефективне страхування та забезпечити захист права приватної власності;
- подолати економічну та політичну кризу, значно зменшити випадки хабарництва, розробивши низку законів, які б суворо карали хабарників;
- змінити законодавство у сфері іноземного інвестування, максимально наблизити його до європейського рівня для того, щоб зменшити побоювання іноземних інвесторів та створити для них комфортні умови.

Отже, інвестиційний клімат в Україні, на даний момент не є сприятливим для іноземних інвесторів. Тому, що існує низка невирішених проблем, які перешкоджають залученню коштів. Крім того вагомою причиною погіршення інвестиційного клімату є нестабільна ситуація на Сході країни. Якщо державна влада візьме під контроль ситуацію в країні та оновить систему державного регулювання у сфері інвестування, то Україна матиме всі шанси на збільшення обсягів залучених іноземних інвестицій.

Таким чином, наукова новизна дослідження полягає у розробці шляхів та рекомендацій щодо подолання проблем залучення іноземних інвестицій в Україну.

Література:

1. Іноземні інвестиції: аналіз та вплив на економічний розвиток України [Електронний ресурс] / В.А. Сааджан, Т.О. Скорик // Економіка: реалі часу. – Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2012/No3-4/129-135.pdf>
2. Тесля С.М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, суть та значення / Тесля С.М. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. - №19. –С. 131 – 138
3. Іноземні інвестиції в економіку України: тенденції та перспективи / О. А. Прокопчук // Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). - 2013. - № 1(3). - С. 200-206. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znptdau_2013_1_3_29.pdf
4. Глуха Г.Я. Прямі іноземні інвестиції у контексті економічного зростання / Г.Я. Глуха // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – № 1. – С. 113-120.
5. Залучення іноземних інвестицій як джерело економічного зростання [Електронний ресурс] / О.О. Бондаренко, С.К. Нижник // ВІСНИК КНУТД: Проблеми економіки організацій та управління підприємствами. – 2014. - № 3. – С. 88 – 95. – Режим доступу: <http://knutd.com.ua/publications/pdf/Visnyk/2014-3/12.pdf>
6. Державне агентство з інвестицій та розвитку[Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.in.gov.ua/index>.
7. Державна служба статистики України[Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – 19 грудня 2014р.Режимдоступу:http://www.me.gov.ua/file/link/226937/file/Invest_klimat_19_12_2013.doc